

Dergâh-ı İlahîde abd, kendi kusurunu ve acz ve fakrını görüp...

İkinci Nükte

İbadetin manası şudur ki: Dergâh-ı İlahîde abd, kendi kusurunu ve acz ve fakrını görüp kemal-i rububiyetin ve kudret-i Samedaniyenin ve rahmet-i İlahiyenin önünde hayret ve muhabbetle secde etmektir.

Yani rububiyetin saltanatı, nasıl ki ubudiyeti ve itaati ister; rububiyetin kudsiyeti, pâklığı dahi ister ki abd, kendi kusurunu görüp istiğfar ile ve Rabb'ini bütün nekaisten pâk ve müberra ve ehl-i dalaletin efkâr-ı bâtılasından münezzeh ve muallâ ve kâinatın bütün kusuratından mukaddes ve muarra olduğunu, tesbih ile “Sübhanallah” ile ilan etsin.

Hem de rububiyetin kemal-i kudreti dahi ister ki abd, kendi zaafını ve mahlukatın aczini görmekle kudret-i Samedaniyenin azamet-i âsârına karşı istihsan ve hayret içinde “Allahu ekber” deyip huzû ile rükûya gidip ona iltica ve tevekkül etsin.

Hem rububiyetin nihayetsiz hazine-i rahmeti de ister ki abd, kendi ihtiyacını ve bütün mahlukatın fakr u ihtiyacatını sual ve dua lisanıyla izhar ve Rabb'inin ihsan ve in'amatını, şükür ve sena ile ve “Elhamdülillah” ile ilan etsin.

Demek, namazın ef'al ve akvali, bu manaları tazammun ediyor ve bunlar için taraf-ı İlahîden vaz'edilmişler.